

væsenet og Skolelærerne ere ramte af dette Cirkulære netop i den Forstand, at det er dem til Skade i Stedet for til Gavn. Det har fremkaldt en Uvillie, som desværre ikke altid søres tilbage til de rette Steder, men kan komme til at gaa ud over de Ustylbige og fremkalde et Forhold, der igjen virker tilbage paa den Gjerning, de skulle udføre i fordiæl og velvillig Samklang med dem, af hvem de ere berettigede til at faae passende Løn for deres Arbeide. I den Henseende ere saaledes Lærerne ramte og Undervisningen ramt, og Udsigten til en rolig, gjenfærdig imødekommende Forhandling, for at faae et almenntilgængeligt Forslag om Undervisningsvæsenet fremmet, er ogsaa ramt, saa jeg priser ikke den ærede Ministers Klogskab i Henseende til den Foranstaltning, han har troet sig berettiget til at iværksætte gennem en Fortolkning af gamle Lovbestemmelser, der efter min Overbevisning ikke kan holde Stik. Med disse Ord har jeg ikke i mindste Maade — og det har heller ingen Anden gjort, heller ikke den ærede Forslagsstiller — udtalt nogenformhelst Uvillie mod, at en Arbeider faar sin Løn, og at navnlig de, der have saa alvorlig et Arbeide, som mange af Lærerne have, faae en tilstrækkelig Løn. Men vi maa bede om her til Lands, at det, som hører Lovgivningen til, ogsaa bliver Lovgivningens, og at man ikke tager bort fra Lovgivningskomiteet Præsterne den ene Gang, Skolevæsenet den anden Gang, noget Andet end tredje Gang og tilsidt det Hele. Thi jeg tror, at dette aldrig vil bringe den harmoniske Udvikling af vore Forhold, som vi, uanset Partiforskjellen i mange Retninger, dog maa ønske i et saa lille Land som vort. Dette Spørgsmaal tillægger jeg derfor ingen ringe Betydning. Jeg beklager, at den ærede Minister er gaaet den Vej, han er gaaet, i Stedet for heller at følge sine Forgængeres Exempel, der forsigtig gik frem med at vinde først Autoriteternes Samklang og derefter Rigsdagens for at opnaa en loyal og hensigtsmæssig Forbedring af Lærernes Løn. Den mødte maaske enkelte Steder Uvillie, men kom dog som et berettiget Paabud, og Folk vil heller give det Dobbelt, naar det kommer som et Paabud, om hvis Berettigelse de ingen Tvivl have, end naar der er berettiget Tvivl om Paalegets Berettigelse. Jeg siger, at den ærede Minister burde i saa Henseende have taget sin Forgænger, den ærede Folkethingsmand for Kjøbenhavns Amts 1ste Valgkreds (Hall) til Exempel, og jeg tror, at Ministeren paa andre Punkter ikke vilde have havt Leilighed til at fortryde en saadan Fremgangsmaade. Jeg betvivler ikke, at der ligger mangfoldige Exempler for, hvor Ministeren har resolveret til Fordel for Udvikelsen af Lærernes Løn, deres Løn eller Dette eller Hint, og hans Resolution er efterkommen, thi, som det ærede Medlem for Præstø Amts 6te Valgkreds (Bosjen) siger: Hvor ingen Klager er, er ingen Sag. Jeg vil

heller ikke benegte, at der kan være en administrativ Nødvendighed for i saadanne enkelte Tilfælde at resolve, men derfra er det et uhyre stort Spring til en Foranstaltning af den Natur og Karakter, der her er Tale om. Man kan ikke slutte fra det administrative Nødvendige, der allerede ligger i Lovgivningen, til Noget, der herved kan forpares i Hensyn til Realiteten — saa meget mindre, som Rigsdagen jo var villig til at bevillige et Tillæg, der kun strændede paa formelle Hensyn, ogsaa fra den ærede Ministers egen Side — eller i Henseende til Betimeligheden. Jeg skal dermed slutte, idet jeg udtaler min Tilbedelighed til at faae foretaget Ændringer i dette Forslag til Beslutning til 2den Behandling, hvorefter det kunde komme til nærmere at stemme med min Opfattelse af Forholdene, forsaavidt den deles af andre Medlemmer her i Salen.

Winther: I Anledning af de Ændringsforslag, jeg har stillet, er der fremkommet forskellige Ytringer, hvorom jeg vil tillade mig at sige et Par Ord. For det Første tilraabte det ærede Medlem for Ribe Amts 1ste Valgkreds (Kruuse) mig, at jeg ikke var med, naar jeg troede, at Sogneraadene kunde anlægge Sag mod Ministeren. Jeg tror dog, at der ikke vilde reises nogen Indvending fra Ministerens Side mod at faae en saadan Sag ind for de almindelige Domstole, da man f. Ex. hyppig ser Finansministeren tillade, at Sigt sker. At der skulde blive reist en Rigsretssag i Anledning af dette Forhold, hvad det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgkreds (Himestad) antog for en Mulighed, maa jeg tilstaa, at jeg tvivler høiligt om. Men dersom Spørgsmaalet altsaa kunde blive indanfet for de almindelige Domstole, vil jeg tillade mig at tro, at der ikke er nogen Grund til at frygte for, at Sogneraadernes Medlemmer skulde komme til at betale Procesomkostningerne af deres egne Kommer. Jeg er overbevist om, at et Sogneraad, som forlangte fri Proces i en saadan Sag, maatte kunne faae den. Jeg kan aldeles ikke antage, at Regjeringen vilde gjøre nogen Indvending derimod; jeg tror ikke engang, den kunde være det bekjendt. Hvis nu det er Tilfældet, er den Fæse fjern, som det ærede Medlem for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Zahle) frygtede, at Sogneraadene skulde udsætte sig for ved et saadant Spørgsmaal. Man har i Grundlovens § 72 et bestemt Udsagn om, at Dvirighedsmyndighedens Overskridelse af dens Kompetence kan bringes ind for de almindelige Domstole. Jeg antager altsaa ikke, der er nogen Fare ved, at dette sker, og jeg vil tage Hatten af for det Sogneraad, som først gaar den Vej, istedetfor at lade forlyde her paa anden Haand, at de skulde være misforstaaede med de Foranstaltninger, som Ministeren har truffet, uden dog at gjøre de Skridt, som de kunne gjøre. I saa Henseende tror jeg altsaa ikke, der